

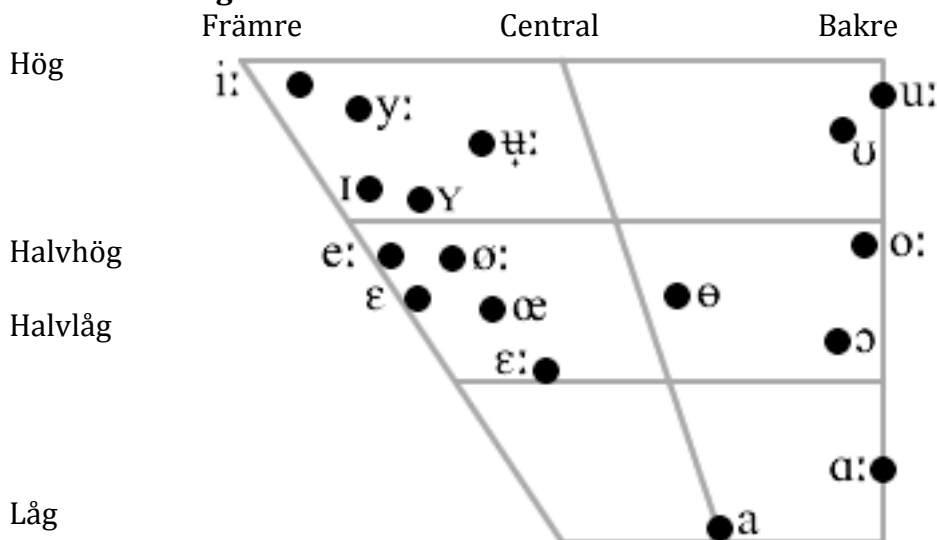
SUMMARY FOR TODAY IN ENGLISH

- ✧ The Swedish alphabet consists of 29 letters. Letter combinations can also encode sound-spelling rules. Memorize some special sound-spelling rules.
- ✧ The nature of *air flow/constriction* affects what speech sounds we hear.
- ✧ Swedish has around 17 vowels (9 long and 8 short; the short vowel instantiations for <e> and <ä> tend to overlap) and around 18 consonants.
- ✧ Vowels encode *tongue height, tongue front-backness, and degree and type of lip rounding*
- ✧ Consonants encode *place and manner* of articulation. Some can be *aspirated*.
- ✧ Swedish speakers also at times use *ingressive* (inhaled) sounds, e.g. <jo, nä>.
- ✧ Long sounds occur in stressed syllables, but short in stressed or unstressed.
- ✧ In IPA, a colon shows long sounds, <> written forms, and [] spoken forms.
- ✧ Sounds affect their neighbors. This is called *co-articulation* (e.g. *assimilation*)

1. Alfabetet

Repetition: Hur uttalar man alfabetet på svenska?

2. Svenska långa och korta vokaler

Bildkälla: Av Jeffrey Connell baserad på Olle Engstrand (1999). http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Swedish_monophthongs_chart.png

- ✧ Dra ett streck mellan vokalpar som ofta representerar samma bokstav.
- ✧ OBS! [i] är **orundad**, [u] är **inrundad** (inward, compressed liprounding), [y] är **utrundad** (outward, protruded liprounding)
- ✧ Höga, långa vokaler diftongeras ofta, t.ex. <Gud> [gu:^w], <by> [by:i], [i:ʂ], speciellt i final position. Vokaldiftonger finns också i dialekter, t.ex. i Skåne.

Körläsningsexempel Bildkälla: Engstrand, Olle (1999). "Swedish". *Handbook of the International Phonetic Association: A Guide to the usage of the International Phonetic Alphabet*.

i:	<i>sil</i>	'strainer'	ø:	<i>nöt</i>	'nut'
ɨ	<i>sill</i>	'herring'	œ	<i>nött</i>	'worn'
y:	<i>syl</i>	'awl'	ɑ:	<i>mat</i>	'food'
ʏ	<i>syll</i>	'sleeper'	a	<i>matt</i>	'feeble'
ɘ	<i>ful</i>	'ugly'	o:	<i>mål</i>	'goal'
ø	<i>full</i>	'full'	ɔ	<i>moll</i>	'minor' (music)
e:	<i>hel</i>	'whole'	u:	<i>bot</i>	'penance'
ɛ:	<i>häl</i>	'heel'	ʊ	<i>bott</i>	'lived' (perf)
ɛ	<i>häll</i>	'flat rock'			

Diskussion:

- ✧ Vilka är de "hårda"/"bakre" respektive "mjuka"/"främre" vokalgrupperna?
"FRÄMRE": _____ "BAKRE": _____
- ✧ Hur påverkar dessa två vokalgrupper uttalet av <g>, <k> och <sk>?
- ✧ Vad är IPA för initial vokal i *osthyvel* ('cheese cutter') [___]
åska ('thunder')? [___]
- ✧ Vokalgymnastik med I-Y-U och Å-Ä-Ö
- ✧ Vokalinskrivning i traditionella svenska namn som din lärare säger:

L___RS (m) B___ (m) N___LS (m) ___KE (m) K___RSTIN (k)
 ___FFE (m) ___VE (m) ___STEN (m) M___RTA (k) ___LOF (m)

3. Svenska konsonanter (med körläsningsexempel)

	Bilabial	Labiodental	Dental	Alveolar	Palatal	Velar	Glottal
Plosive	p b		t d			k g	
Nasal	m		n			ŋ	
Fricative		f v	s		j		h
Approximant				ɹ			
Lateral Approximant			l				

fj (Voiceless dorso-palatal/velar fricative) ɕ (Voiceless alveolo-palatal fricative)

p	<i>pol</i>	'pole'	t	<i>tok</i>	'fool'	k	<i>kon</i>	'cone'
b	<i>bok</i>	'book'	d	<i>dop</i>	'christening'	g	<i>god</i>	'good'
m	<i>mod</i>	'courage'	n	<i>nod</i>	'node'	ŋ	<i>lång</i>	'long'
f	<i>fot</i>	'foot'	s	<i>sot</i>	'soot'	ɕ	<i>kjol</i>	'skirt'
v	<i>våt</i>	'wet'	fj	<i>sjok</i>	'chunk'	h	<i>hot</i>	'threat'
ɹ	<i>rov</i>	'prey'	l	<i>lov</i>	'tack'	j	<i>jord</i>	'soil'

Bildkälla: Engstrand, Olle (1999). "Swedish". *Handbook of the International Phonetic Association: A Guide to the usage of the International Phonetic Alphabet*.

- ✧ [p, t, k, f, s, ɕ, fj, h] är _____ konsonanter
[b, d, g, m, n, ŋ, v, r, l, j] är _____ konsonanter
- ✧ [p, t, k] uttalas ofta med stark *aspiration*, t.ex. [p^ha:r], [t^hak:], [k^hat:].
Hur skrivs de tre exempelorden? <___><___><___>
- ✧ Uttalet av [r] varierar. T.ex. hur blir <r> mellan vokaler (<orolig>)? I söder?
Vad är *götaregeln*? Och [b, d, g, j, v, r, h] blir ibland nästan vokaler ("mjuka").

Diskussion: hur uttalas

- ✧ 7-ljudet? Hur skriver man det i IPA? [____] I skrift? Stryk under det i orden: *sjutton, stjåla, chans, intonation, garage, jour*
Schweiz, shopping, invasion, giraffer, kurage, geni
 - OBS! Det finns olika geografiska varianter (*allofoner*): [h], [x], [ʃ], [ʂ]. Om det är initialt eller finalt, eller före en *betonad* ('stressed') eller *obetonad* vokal kan också påverka vilken allofon som används.
- ✧ 20-ljudet? Hur skriver man det i IPA? [____] I skrift? Stryk under det i orden: *tjänst köra Kjellgren kilo tjock checklista*
- ✧ <ps> som i *psykolog* eller *psalm*, och <z> som i *zoologi*?
- ✧ <hj>, <dj>, <lj> som i *hjul* ('wheel'), *djur* ('animal'), *ljud* ('sound')?
- ✧ <kn>, som i *kniv* ('knife'), <x> som i *yxa* ('ax'), <q> som i *Quisling*?

Samartikulation

- ✧ <rd, rl, rn, rs, rt> uttalas som ett ljud som i IPA skrivs som [d, l, ŋ, ʂ, tʃ].
- ✧ De kallas för *retroflexa* ljud eller *supradentaler* och har krullig ('curled') tunga
 - *bord* ('table')
 - *pårla* ('pearl') OBS! <rl> är speciellt. Det kan uttalas [rl] eller [l] eller [ʃ]
 - *barn* ('child')
 - *färs* ('minced meat')
 - *fart* ('speed')

Körläsningsexempel (OBS! de kan hopa >2 konsonanter och korsa ord- och morfem!)

Examples of retroflexion^[41]

	input	output		gloss
Inflection	/før-t/	[fœ:tʃ]	fört	'brought' SUP
	/før-s/	[fœ:ʂ]	förs	'is brought' PASS
Derivation	/før-tal/	[fœ'tɑ:l]	förtal	'slander'
	/før-sørj/	[fœ'ʂɔ:rj]	försorg	'taking care'
Compounds	/før-tør/	[fœ:tʃ:r]	förtur	'priority'
	/før-sal/	[fœ:ʂɑ:l]	försal	'entrance hall'
Across words	/før tøn:/	[fœ'tøn:]	för tunn	'too thin'
	/før sen/	[fœ'ʂe:n]	för sen	'too late'

Bildkälla: http://en.wikipedia.org/wiki/Swedish_phonology#Sonorants

- ✧ *Tonande* [b, d, g, v] blir *tonlösa* [p, t, k, f, s] efter tonlöst ljud (i snabbare tal).
Resultande tonlösa [p, t, k] kontrasterar med de aspirerande [p^h, t^h, k^h].
- ✧ Nasaler kan assimileras till efterkommande konsonant i snabbt tal.
- ✧ Före [r] sänker (*lower*) man <e>, <ä> till [æ] (jfr. eng. <cat>), t.ex. i <här>, <herr>. Samma sak sker med <ö> före [r], som blir [œ] i t.ex. <för>, <förr>. Man uttalar dessa varianter med lite öppnare mun.

Hur uttalas...

- ✧ <ng> som i <ung> ('young'), <tidning> ('newspaper')? <nk> som i <bank>?
- ✧ <gn> initialt, som i <gno> ('work hard'), eller finalt, som i <ugn> ('stove')?
- ✧ <g> efter <l> eller <r> som i <färg> ('color') eller <älg> ('moose')?
- ✧ <barnstol>? Hur skriver man det i IPA? [_____]
- ✧ n i *den kom!* [_____] och m i *kom du?* [_____]
- ✧ tonande före/efter tonlös?

<bb> i *snabbfika* blir [___] ('quick coffee break') <g> i *vagt* blir [___] ('vague' + t)
<d> i *Köp den!* blir [___] ('buy it!') <dd> i *kuddkrig* blir [___] ('pillow fight')

Ljudlängd

- ✧ Bara *betonade stavelser* ('stressed syllables') kan ha långa ljud.
Det finns max. ett långt ljud i en stavelse. Längd varierar, t.ex. geografiskt.
- ✧ >1 konsonant (dubbla eller olika konsonanter) efter en vokal i betonade stavelse markerar en lång konsonant (K).
Ditt ord med 2 dubbla konsonanter som markör för lång K: _____
Ditt ord med 2 eller fler olika konsonanter som markör för lång K: _____
- ✧ 0-1 konsonant efter vokal (V) i betonad stavelse markerar lång vokal.
Ditt ord med 0 konsonant efter lång vokal: _____
Ditt ord med 1 konsonant efter lång vokal: _____
- ✧ Hur markerar man långt <k> och <j> i skrift? [k:] är <____> och [j:] är <____>
- ✧ När dubblar man <n> och <m>? Ordexempel <m>: <____> <mm>: <____>

Övningar

A. Övningar i Swedish Web Audio Lab. Gör dem före nästa lektion.

1. Alfabetet 1.1.-1.4
2. Ljud: 2.1-2.6
3. Förstå om en narrativ tidsram är dåtid (preteritum) eller nutid (presens): 3.1

B. Du kan gå tillbaka till videoklippen på webbsidan om alfabetet, konsonanter och vokaler nu eller hemma, lyssna och härma ('mimic'), utan att spela in.

Extramaterial: http://en.wikipedia.org/wiki/Swedish_phonology (inspelade ljud)
<http://swedia.ling.gu.se/> (arkiv med inspelade svenska dialekter)